

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 161/2011-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. N., Č., zastúpenej advokátom JUDr. I. Š., S., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 107 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Er/699/2009 a jeho uznesením z 25. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. N. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. decembra 2010 doručená sťažnosť M. N. (ďalej len „sťažovateľka“) doplnená na základe výzvy ústavného súdu jej splnomocneným právnym zástupcom 28. januára 2011, v ktorej namietala porušenie svojich základných práv vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl.

20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces podľa čl. 107 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Er/699/2009 a jeho uznesením z 25. novembra 2010.

Z obsahu sťažnosti a príloh vyplýva, že 30. apríla a 24. októbra 2008 sťažovateľka uzavrela úverové zmluvy so spoločnosťou P., s. r. o., ktorá ako oprávnená osoba na základe rozhodcovskej doložky pri druhom úvere požiadala Stály rozhodcovský súd zriadený zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská, a. s., Bratislava (ďalej len rozhodcovský súd), aby rozhodol o povinnosti sťažovateľky zaplatiť jej istinu s úrokmi z omeškania.

Na základe právoplatného rozsudku rozhodcovského súdu sp. zn. SR 06542/09 z 23. júna 2009 okresný súd 30. septembra 2009 udelil poverenie na exekúciu pre JUDr. R. K., ktorý bol bývalým zamestnancom oprávnenej. V priebehu konania sťažovateľka *„navrhla súdu vylúčiť súdneho exekútora, pretože prinajmenšom vznikajú pochybnosti o jeho nestrannosti“*, pričom uviedla, že niektoré všeobecné súdy ho z exekúcie aj vylúčili.

Dňa 25. augusta 2010 sťažovateľka prostredníctvom *„Združenia na ochranu spotrebiteľov“* podala sťažnosť predsedovi okresnému súdu, pretože ten nerozhodol o jej námietke zaujatosti do 10 dní.

Podaním z 13. septembra 2010 okresný súd oznámil sťažovateľke, že okresný súd nepochybil, pretože *„správne sa mala podať námietka zaujatosti exekútorovi“*.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že o jej námietke zaujatosti proti súdnemu exekútorovi v exekúcii vedenej pod sp. zn. 6 Er/699/2009 nie je dosiaľ rozhodnuté, *„napriek neprijateľnej rozhodcovskej doložke, neprijateľnej sankcii 91, 25 % p.a., neuvedeniu RPMN*

v zmluve o úvere a ďalším neprijateľným zmluvným podmienkam, exekútor K. vykonáva exekúciu a súdu nedal podnet na posúdenie dôvodnosti zastavenia exekúcie...“.

Proti upovedomeniu o začatí exekúcie podala sťažovateľka námietky a neskôr aj návrh na odklad a návrh na zastavenie exekúcie.

Dňa 25. novembra 2010 okresný súd nevyhovel námietkam proti exekúcii, nepovolil odklad exekúcie a nevyhovel ani návrhu na zastavenie exekúcie, pričom *„nebral zreteľ na právo Európskej únie určené na ochranu spotrebiteľa. Súd sa obmedzil len na princíp zmluvnej slobody, pacta suni servanda a nadradil ho nad princípy európskeho práva. V rozhodnutí nie sú premietnuté zásady, na ktorých štát musí bezvýhradne trvať. Podľa poučenia súdu, proti rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.“*.

Sťažovateľka ďalej v sťažnosti podrobne poukazuje na ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), ako aj ďalšie právne predpisy Slovenskej republiky a Smerníc Európskej únie vzťahujúce sa na ochranu spotrebiteľa, rozsudky Súdneho dvora Európskej únie a ustanovenia charty, ktoré podľa nej boli v tomto exekučnom konaní porušené tým, že okresný súd nevyhlásil súdneho exekútora z vykonávania exekúcie a nevyhovel jej námietkam proti exekúcii, návrhu na odklad exekúcie a zastavenie exekúcie.

V závere sťažnosti sťažovateľka opätovne uvádza, že *„okresný súd doposiaľ nerozhodol o námietke zaujatosti sťažovateľky a súdu nič nebránilo rozhodnúť v zákonnej lehote 10 dní. Exekúciu naďalej vykonáva exekútor pri pochybnostiach o jeho nestrannosti. Pokiaľ ide o porušenie práva na majetok vymožením plnením z neprijateľných podmienok pri porušení práva Európskej únie, uznesenie Okresného súdu Trebišov zo dňa 25. 11. 2010 č. 6 Er/699/2009-113 bolo doručené sťažovateľke 8. 12. 2010 a sťažnosť bola podaná 20. 12. 2010...“*.

V časti týkajúcej sa práva na majetok sťažovateľka poukazuje na to, že proti uzneseniu zo dňa 25. 11. 2010 č. k. 6 Er/699/2009-113 nie je prípustné odvolanie a

sťažovateľka nemá už účinný prostriedok nápravy. Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie iba proti rozhodnutiam druhostupňového súdu...

Sťažovateľka využila aj námietky proti exekúcii, podala aj návrh na zastavenie exekúcie, no bezúspešne a súd všetky návrhy sťažovateľky právoplatne zamietol...“.

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní ich sťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol vo veci samej týmto nálezom:

„I. Právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu v článku 46 Ústavy SR postupom Okresného súdu... v konaní č. k. 6 Er/699/2009 porušené bolo.

II. Právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 Dohovoru... postupom Okresného súdu... v konaní č. k. 6 Er/699/2009 porušené bolo.

III. Právo sťažovateľky na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu... porušené bolo.

IV. Právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa Hlavy VI. ČI.II-107 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu... vo veci 6 Er/699/2009 porušené bolo.

V. Zrušuje sa uznesenie Okresného súdu... zo dňa 25. 11. 2010 č. k.6 Er/699/2009-113.

VI. Okresný súd... je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti skúma aj to, či je sťažnosť prípustná, teda či sú splnené podmienky na vecné preskúmanie napadnutého rozhodnutia alebo postupu.

Sťažovateľka v podstatnom namieta, že postupom okresného súdu, ktorý nerozhodol o vylúčení súdneho exekútora v označenom exekučnom konaní, boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 107 charty.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu pred porušením základných práv a slobôd v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a základných slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd sa vo veci svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Všeobecné súdnictvo zabezpečuje fyzickým osobám a právnickým osobám presadzovanie svojich práv, zaväzuje sa poskytnúť im účinnú ochranu pred neoprávnenými štátnymi zásahmi, pritom má prednostne chrániť a presadzovať individuálne základné práva a slobody. Príslušné procesné poriadky sú zárukou účinnosti tejto právnej ochrany aj zárukou ochrany zákonného prístupu k uplatňovaniu základných práv a slobôd (I. ÚS 61/06).

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľkou namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá bez ďalšieho aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovatelia sa ochrany základného práva alebo slobody môžu domôcť využitím im dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 38/2010).

Judikatúra ústavného súdu taktiež stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09).

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Ak o závažných procesných pochybeniach, ktorými sa porušujú aj niektoré zo základných práv alebo slobôd, je oprávnený a povinný rozhodnúť všeobecný súd na základe

riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov upravených v príslušnom procesnom poriadku, je právomoc ústavného súdu pred ich vyčerpaním vylúčená (IV. ÚS 10/02).

Zo sťažnosti a tiež zistení ústavného súdu týkajúcich sa namietaného exekučného konania vyplýva, že na základe žiadosti súdneho exekútora JUDr. K. R. o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie doručenej 28. septembra 2009 okresný súd ako súd prvého stupňa poveril 30. septembra 2009 súdneho exekútora na vymoženie sumy 604,32 € s prísl.

Súdny exekútor vydal 30. novembra 2009 upovedomenie o začatí exekúcie, ktoré bolo sťažovateľke doručené 7. decembra 2009. Dňa 14. decembra 2009 doručila sťažovateľka súdnemu exekútorovi a okresnému súdu návrhy na odklad exekúcie a zastavenie exekúcie, ktoré tiež 16. decembra 2009 súdny exekútor postúpil na rozhodnutie okresnému súdu.

Dňa 14. júla 2010 okresnému súdu bolo doručené podanie označené ako „*Námietka zaujatosti exekútora, Žiadosť o zastavenie exekúcie pre neprijateľnosť rozhodcovskej doložky... a Žiadosť o odklad exekúcie*“, ktoré podala sťažovateľka v zastúpení „Z.“.

Dňa 6. septembra 2010 okresný súd vyzval súdneho exekútora, aby sa vyjadril k vznesenej námietke zaujatosti v lehote 10 dní a tiež k návrhu na zastavenie exekúcie a návrhu na odklad exekúcie.

Dňa 22. septembra 2010 po urgencii okresného súdu súdny exekútor doručil okresnému súdu vyjadrenie k námietke sťažovateľky a následne uznesením sp. zn. 6 Er/699/2009 z 24. septembra 2010 okresný súd rozhodol, že súdny exekútor nie je vylúčený z vykonávania exekúcie (č. l. 45 až 48 spisu).

Rozhodnutie bolo doručené okrem iného združeniu na ochranu spotrebiteľa – zástupcovi sťažovateľky 29. septembra 2010 a exekútorovi 1. októbra 2010. Proti rozhodnutiu okresného súdu napriek tomu, že bolo možné podať opravný prostriedok, sa

nikto neodvolal, preto na uznesení okresného súdu je vyznačená právoplatnosť 19. októbra 2010.

Po zabezpečení listinných dôkazov a vybavovaní ďalších podaní sťažovateľky okresný súd následne uznesením z 25. novembra 2010 rozhodol tak, že v prvom výroku a v treťom výroku nevyhovel námietkam sťažovateľky proti exekúcii a ani jej návrhu na zastavenie exekúcie a v druhom výroku nepovolil odklad exekúcie (č. 1. 113 spisu). Uznesenie proti ktorému nebolo možné podať odvolanie, doručil sťažovateľke 2. decembra 2010.

Dňa 3. decembra 2010 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby uhradila súdny poplatok za námietku proti exekúcii v sume 66 €. Proti tomu sťažovateľka podala odvolanie 14. decembra 2010. Dňa 21. decembra 2010 podala sťažovateľka odvolanie aj proti uzneseniu okresného súdu z 25. novembra 2010.

Dňa 27. decembra 2010 okresný súd predložil spis s opravnými prostriedkami proti uzneseniam okresného súdu z 3. decembra 2001 a 25. novembra 2010 Krajskému súdu v Košiciach, ktorý o odvolaniach v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CoE 20/11 dosiaľ nerozhodol.

1. Podstatou celého odôvodnenia sťažnosti sťažovateľky je údajná nezákonnosť postupu okresného súdu pri rozhodovaní o jej námietke zaujatosti proti súdnemu exekútorovi v exekučnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 6 Er/699/2009, o ktorej do dnešného dňa okresný súd nerozhodol (sťažovateľka tvrdí, že nemá o tom žiadnu vedomosť, pretože jej rozhodnutie nebolo doručené).

Ústavný súd po preskúmaní jej námietok je toho názoru, že v tejto časti sťažnosti ústavný súd nemá právomoc preskúmať uznesenie okresného súdu z 24. septembra 2010, ktorým nevytlúčil súdneho exekútora z vykonania exekúcie, pretože sťažovateľka mala, resp. má ešte možnosť požiadať okresný súd o doručenie tohto rozhodnutia okresného súdu. Podľa zákonného poučenia (strana 48 spisu) proti tomuto uzneseniu po jeho doručení

má možnosť podať odvolanie na okresnom súde. Na základe toho ústavný súd konštatoval, že sťažovateľka má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinný opravný prostriedok na ochranu svojich práv, ktoré mali byť napadnutým postupom okresného súdu podľa jej názoru porušené.

Oprávnenie krajského súdu v odvolacom konaní rozhodnúť o prípadnej námietke sťažovateľky proti nezákonnému postupu okresného súdu vylučuje v tejto veci právomoc ústavného súdu, ktorý ju môže uplatniť iba vtedy, ak sťažovateľka už nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv, teda ak sťažnosť smeruje proti tomu orgánu verejnej moci, ktorý rozhodoval v namietanej veci v poslednom stupni (v danom prípade by to bol krajský súd).

K prípadnej náprave zásahu orgánu verejnej moci do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených práv nemôže dôjsť tak, že by v rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy bolo vynechané rozhodnutie o poslednom riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej práv efektívne poskytoval, ak navyše môže byť takýto opravný prostriedok sťažovateľkou využitý (pretože ona o tomto rozhodnutí, ako tvrdí, nevedela a nevie).

Na základe týchto záverov a právneho hodnotenia skutkových okolností daného prípadu ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Sťažovateľka v časti sťažnosti (v jej petite) namietala aj porušenie svojich práv rozhodnutím okresného súdu z 25. novembra 2010, ktorým nevyhovel jej námietkam proti exekúcii a návrhu na zastavenie exekúcie a nepovolil odklad exekúcie, pričom toto rozhodnutie žiada zrušiť, pretože nemá žiadny účinný právny opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu.

Vychádzajúc z obsahu doplnenej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že táto sťažnosť napriek tomu, že je sťažovateľka zastúpená právnym zástupcom, nespĺňa náležitosti

kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde, a to vo vzťahu k namietanému uzneseniu okresného súdu sp. zn. 6 Er/699/2009 z 25. novembra 2010 (chýbajúce odôvodnenie sťažnosti a jej zosúladenie s petitom), ktorých nedostatok aspoň jednej z nich bráni jej prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, pričom je potrebné ich konkretizovať nielen právne označením článkov ústavy alebo inej medzinárodnej zmluvy, ale aj skutkovo.

Sťažovateľka však okrem strohej konštatácie v závere odôvodnenia prakticky ničím neodôvodnila namietané porušenie svojich označených práv podľa ústavy, dohovoru, dodatkového protokolu a charty uznesením okresného súdu sp. zn. 6 Er/699/2009 z 25. novembra 2010, a nepreukázala teda existenciu príčinnej súvislosti medzi týmto rozhodnutím okresného súdu a namietaným porušením označených práv.

Podľa ústavného súdu má nedostatok odôvodnenia významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľky, aby čo najpresnejšie opísala skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opisania skutkových okolností má odôvodnenie sťažnosti obsahovať aj právne argumenty a právne posúdenie veci, čo vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu úplne absentuje.

V súvislosti s nedostatkom zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľka je zastúpená advokátom. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je

povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05).

Ústavný súd pripomína, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľky, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, IV. ÚS 320/07).

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2011